DOMSTOLENS DOM (sjätte avdelningen)
av den 23 november 1989*

I mål C-145/88

har Cwmbran Magistrates' Court i Förenade kungariket till domstolen gett in en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 177 i EEG-fördraget i det mål som pågår vid den nationella domstolen mellan

Torfaen Borough Council,

och

B & Q plc, tidigare B & Q (Retail) Limited, Gwent.

Begäran avser tolkningen av artiklarna 30 och 36 i EEG-fördraget.

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden C. N. Kakouris samt domarna F. A. Schockweiler, T. Koopmans, G.F. Mancini och M. Díez de Velasco,

generaladvokat: W. Van Gerven,
justitiesekreterare: D. Louterman, byrådirektör,

som beaktat yttrandena från

— sökanden i målet vid den nationella domstolen, genom D. Robinson, solicitor för Torfaen Borough Council,

* Rättegångsspråk: engelska.

— svaranden i målet vid den nationella domstolen, genom D. Vaughan, QC, G. Barling, barrister och A. Askham, solicitor,

— Förenade kungariket, genom S.J. Hay, Treasury Solicitor's Department,

— kommissionen, genom E.L. White, rättstjänsten, i egenskap av ombud,

som beaktat förhandlingsrapporten och vad som förekommit vid den muntliga förhandlingen den 23 maj 1989, och

som hört generaladvokatens förslag till avgörande, framlagt vid sammanträde den 29 juni 1989,

meddelar följande

dom

1 Genom beslut av den 25 april 1988, som inkom till domstolen den 24 maj 1988, har Cwmbran Magistrates' Court i Förenade kungariket ställt tre frågor enligt artikel 177 i EEG-fördraget om tolkningen av artiklarna 30 och 36 i EEG-fördraget för att avgöra om nationella bestämmelser som förbjuder handel på söndagar är förenliga med dessa bestämmelser.

2 Dessa frågor har uppkommit under en tvist mellan Torfaen Borough Council (Torfaens kommunfullmäktige), nedan kallad "kommunfullmäktige", och företaget B & Q plc, tidigare B & Q (Retail) Limited, nedan kallat "B & Q", som driver köpmarknader för bygg- och trädgårdsvaror.

3 Kommunfullmäktige har anklagat B & Q för att ha överträtt artiklarna 47 och 59 i 1950 års United Kingdom Shops Act genom att hålla sina butiker öppna på söndagar för andra handelstransaktioner än de som nämns i det femte tillägget till Shops Act. B & Q kan därför dömas till böter på högst 1 000 pund.

4 I det femte tillägget till Shops Act återfinns en förteckning över de varor som genom undantag får säljas i butik på söndagar. Det är bl.a. fråga om alkoholhaltiga drycker, vissa livsmedel, tobak, tidningar och andra dagligvaror.

5 B & Q gjorde inför den nationella domstolen gällande att artikel 47 i 1950 års Shops Act är en åtgärd med motsvarande verkan som en kvantitativ importrestriktion i den mening som avses i artikel 30 i EEG-fördraget, och att den inte är berättigad enligt artikel 36 i EEG-fördraget eller på grund av "tvingande hänsyn".

6 Kommunfullmäktige bestred att förbudet mot handel på söndagar utgör en åtgärd med motsvarande verkan som en kvantitativ restriktion med motiveringen att förbudet gäller såväl inhemska som importerade produkter och inte missgynnar importerade produkter.

7 Den nationella domstolen fann i föreliggande fall för det första att förbudet mot öppethållande på söndagar minskade företagets totala försäljning, att ungefär 10 % av de varor som säljs av företaget kommer från andra medlemsstater och att en motsvarande minskning av importen från andra medlemsstater därför är att vänta.

8 Mot bakgrund av dessa slutsatser menade den nationella domstolen vidare att tvisten gav upphov till frågor om tolkningen av gemenskapsrätten, varför den hänsköt följande frågor till domstolen för förhandsavgörande:

"1. Utgör det en åtgärd med motsvarande verkan som en kvantitativ importrestriktion i den mening som avses i artikel 30 i fördraget, om en medlemsstat, med undantag för försäljning av vissa angivna varor, förbjuder detaljhandeln att hålla öppet på söndagar för försäljning av varor till kund och förbudet leder till en minskning av försäljningsvolymen i absoluta tal för dessa butiker, däribland försäljningen av varor tillverkade i andra medlemsstater, och till en minskning i motsvarande utsträckning av importen från andra medlemsstater?

2. Om svaret på den första frågan är jakande, är då denna åtgärd berättigad med hänsyn till något av de undantag till artikel 30 som fastställs i artikel 36 i fördraget eller till något annat undantag som medges i gemenskapsrätten?

3. Påverkar det svaret på den första och den andra frågan om det föreligger någon omständighet som innebär att den berörda åtgärden utgör ett medel för godtycklig diskriminering eller en förtäckt begränsning av handeln mellan medlemsstaterna, om den avviker från proportionalitetsprincipen eller om den i något annat hänseende är oberättigad?"

9 För en utförligare redogörelse för den rättsliga ramen och omständigheterna i tvisten vid den nationella domstolen, rättegångens förlopp och de till domstolen ingivna yttrandena hänvisas till förhandlingsrapporten. Handlingarna i målet i dessa delar återges i det följande endast i den mån domstolens argumentation kräver det.

Den första frågan

10 Med sin första fråga vill den nationella domstolen veta om begreppet åtgärder med motsvarande verkan som kvantitativa restriktioner i den mening som avses i artikel 30 i fördraget även omfattar bestämmelser som förbjuder detaljhandeln att hålla öppet på söndagar i den mån detta förbud leder till en minskning i absoluta tal av dessa butikers försäljningsvolym, bl.a. försäljningen av varor som importerats från andra medlemsstater.

11 Det skall inledningsvis konstateras att nationella bestämmelser som förbjuder detaljhandeln att hålla öppet på söndagar tillämpas utan åtskillnad på importerade och inhemska produkter. De försvårar därför i princip inte saluföringen av produkter som importerats från andra medlemsstater i högre grad än saluföringen av inhemska produkter.

12 Det skall vidare erinras om att domstolen i sin dom av den 11 juli 1985 i de förenade målen 60 och 61/84 Cinéthèque (Rec. 1985, s. 2605 och s. 2618) rörande ett förbud mot uthyrning av videokassetter som tillämpades utan åtskillnad på inhemska och importerade produkter, slog fast att ett sådant förbud endast är förenligt med fördragets princip om fri rörlighet för varor under förutsättning att de eventuella hinder för handeln inom gemenskapen som det orsakar inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå det eftersträvade målet och att detta mål är berättigat ur gemenskapsrättslig synpunkt.

13 Under dessa omständigheter är det således nödvändigt att i ett fall som det föreliggande i första hand pröva om syftet med bestämmelser som de ifrågasatta är att uppnå ett mål som är berättigat ur gemenskapsrättslig synpunkt. Domstolen har i detta hänseende redan slagit fast i sin dom av den 14 juli 1981 i målet 155/80 Oebel (Rec. 1981, s. 1993) att nationella bestämmelser rörande arbetstider, leveranser och försäljning som gäller för bagerier och konditorier utgör ett berättigat ekonomiskt och socialpolitiskt beslut som överensstämmer med de mål av allmänt intresse som fördraget eftersträvar.

14 Detsamma måste även gälla nationella bestämmelser om detaljhandelns öppethållande. Sådana bestämmelser är nämligen ett uttryck för vissa politiska och ekonomiska val, avsedda att säkerställa att förläggningen av arbetstid och vilotid anpassas till de sociala och kulturella förhållandena i landet eller regionen, vilket på gemenskapsrättens nuvarande stadium är medlemsstaternas sak att avgöra. Bestämmelser av detta slag har dessutom inte till syfte att reglera handeln mellan medlemsstaterna.

15 Det är för det andra nödvändigt att kontrollera om verkningarna av sådana nationella bestämmelser går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå det mål som eftersträvas. Som anges i artikel 3 i kommissionens direktiv 70/50 av den 22 december 1969 (EGT 1970, nr L 13, s. 29, fransk version; vid översättningen fanns ingen svensk version att tillgå) omfattas nationella åtgärder som reglerar saluföringen av produkter av förbudet i artikel 30 när deras begränsande verkan på den fria rörligheten för varor överstiger den verkan som är utmärkande för handelsbestämmelser.

16 Frågan om huruvida verkningarna av vissa nationella bestämmelser faktiskt håller sig inom denna ram hänför sig till de faktiska omständigheter som det tillkommer den nationella domstolen att ta ställning till.

17 Svaret på den första frågan blir således följande. Artikel 30 i fördraget skall tolkas så, att förbudet i artikeln inte gäller nationella bestämmelser som förbjuder detaljhandeln att hålla öppet på söndagar när den begränsande verkan som detta eventuellt kan ha på handeln inom gemenskapen inte överstiger den verkan som är utmärkande för bestämmelser av detta slag.

Den andra och den tredje frågan

18 Med hänsyn till svaret på den första frågan saknas anledning att besvara den andra och den tredje frågan.

Rättegångskostnader

19 De kostnader som har förorsakats Förenade kungarikets regering och Europeiska gemenskapernas kommission, som har inkommit med yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till

parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

– angående de frågor som genom beslut av den 25 april 1988 förts vidare av Cwmbran Magistrates' Court – följande dom:

Artikel 30 i fördraget skall tolkas så, att förbudet i artikeln inte gäller nationella bestämmelser som förbjuder öppethållande på söndagar inom detaljhandeln, när den begränsande verkan som detta eventuellt kan ha på handeln inom gemenskapen inte överstiger den verkan som är utmärkande för bestämmelser av detta slag.

Kakouris Schockweiler

Koopmans Mancini Díez de Velasco

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 23 november 1989.

J.-G. Giraud
Justitiesekreterare

C.N. Kakouris
Ordförande på sjätte avdelningen